

על בני אדם, והיו יודעים ומתבוננים לדעת בפבוד העליון. כיון שפסקה מהם נבואה, היו משתמשים בכת קול. עכשו פסקה נבואה ופסקה בת קול, ולא משתמשים בני אדם אלא בחלום.

והיום הוא דרגה תחתונה היא חיצונית, שהרי שנינו, חלום הוא אחד מששים של נבואה, מה הטעם? משום שבא מדרגה ששית למטה, והרי נתבאר. בא ראה, החלום נראה לכלם, משום שחלום בא מצד השמאל, ויורד בכמה דרגות, ונראה חלום, אפלו לחיבים ואפלו לעובדי כוכבים ומזלות.

משום שלפעמים לוקחים חלום ושומעים אותם המינים הרעים, ומודיעים לבני אדם. מהם שצוחקים [בהם] על בני אדם ומודיעים להם דברים כוזבים, ולפעמים שומעים דברי אמת, ולפעמים שהם שלוחים לרשעים ומודיעים להם דברים עליונים.

מה פתוב ברשע הזה? ראה חלום אמת, שפתוב ובגפן שלשה שריגם. מהי גפן? זו כנסת ישראל, שפתוב (תהלים פ) הבט משמים וראה ופקוד גפן זאת. משמים, שהרי ממקום זה נזרקה, כמו שנאמר (איכה ב) השליף משמים ארץ. ופקוד גפן זאת, גפן שהיא זאת, ודאי.

שרישה שריגם - כמו שנאמר (בראשית כט) שלשה עברי צאן רבצים עליה. והיא כפרחת - שפתוב (מלכים א ה) ותרב חכמת שלמה, שהאירה הלבנה. עלתה נצה - זו ירושלים של מטה.

דבר אחר עלתה נצה - למעלה, אותה דרגה שעומדת עליה ומיניקה אותה, כמו שנאמר

דבני נשא, והיו ידעין ומסתפלי למנדע ביקרא עלאה. כיון דפסקא נבואה מנייהו, הווי משתמשי בכת קול. השתא פסקא נבואה ופסקא בת קול, ולא משתמשי בני נשא אלא בחלום.

וחלמא דרגא תתאה הוא לבר, דהא תנינן חלמא אחד מששים לנבואה. מאי טעמא, בגין דאתייה מדרגא שתיתאה לתתא, והא אתמר. תא חזי, חלמא לכלא אתחזי, בגין דחלמא מסטר שמאלא אתייה, ונחית בכמה דרגין, ואתחזי חלמא, אפילו לחייביא. ואפילו לעובדי כוכבים ומזלות.

בגין דזמנין נקטין חלמא ושמעין הגי זיני בישין, ומודעין לבני נשא, מנייהו דחייכן (ב) בבני נשא, ומודיעין לון מלין פדיבין. ולזמנין מלין דקשוט דשמעין. ולזמנין דאינון שלוחין לחייביא, ומודעי לון מלין עלאין.

האי רשע מאי כתיב ביה, חמא חלמא דקשוט, דכתיב ובגפן שלשה שריגם. מאי גפן. דא כנסת ישראל, דכתיב, (תהלים פ) הבט משמים וראה ופקוד גפן זאת. משמים, דהא מאתר דא אתרמי, כמה דאת אמר, (איכה ב) השליף משמים ארץ. ופקוד גפן זאת, גפן דהיא זאת, ודאי.

שרישה שריגם, כמה דאת אמר, (בראשית כט) שלשה עברי צאן רבצים עליה. והיא כפרחת, דכתיב, (מלכים א ה) ותרב חכמת שלמה, דאתנהיר סיהרא. עלתה נצה, דא ירושלים דלתתא.

דבר אחר, עלתה נצה, לעילא, ההוא דרגא דקיימא עלה ויניק לה, כמה דאת אמר (דף רלח ע"ב) אשר זרעו בו על הארץ. (בראשית א)

(בראשית א) אֲשֶׁר זָרְעוּ בוֹ עַל הָאָרֶץ. הִבְשִׁילוּ אֲשַׁפְּלֵתֶיהָ עֲנָבִים - לְשֹׁמֵר בָּהֶם יַיִן הַמְשֻׁמֵּר. רָאָה כִּמְהָ רָאָה אוֹתוֹ רָשָׁע. מֵה כְּתוּב? (שם מ) וְכֹס פְּרָעָה בְּיַדִּי וְאָקַח אֶת הָעֲנָבִים וְאֶשְׁחַט אֹתָם. כִּאֵן רָאָה אוֹתָהּ כֹּס הַתְּרַעְלָה, יִנְקַת בֵּית הַדִּין, שְׂיוּצָאת מֵאוֹתָם עֲנָבִים שֶׁנִּתְּנוּ לַפְּרָעָה וְשָׂתָה אוֹתוֹ, כְּמוֹ שֶׁהָיָה בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל. כִּיּוֹן שֶׁשָּׁמַע אֶת זֶה יוֹסֵף, שִׂמַּח וַיֵּדַע דְּבַר אֲמַת בַּחֲלוּם הַזֶּה. לִכֵּן פָּתַר לוֹ חֲלוּם לְטוֹב עַל שֶׁבִשְׂר אֶת יוֹסֵף בְּזֶה.

בֵּא רָאָה, אֶסְרִי לְגִפֶּן עִירָה - שְׁנֹכְפִים תַּחַת הַגִּפֶּן הַזֹּאת כֹּל אוֹתָם חֲלָלוֹת חֲזָקִים שֶׁל עַמִּים עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, כְּמוֹ שְׂאֲמַרְנוּ, בְּשִׁבִיל גִּפֶּן זֹאת נִקְשֶׁר וְנִכְפָּה אוֹתוֹ הַכַּח שְׁלֵהֶם, וְנִתְבָּאֵר.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, יֵשׁ גִּפֶּן וַיֵּשׁ גִּפֶּן. יֵשׁ גִּפֶּן קְדוּשָׁה עֲלֵיּוֹנָה, וַיֵּשׁ גִּפֶּן שְׁנֹקְרָאֵת (דְּבָרִים לב) גִּפֶּן סְדוּם, וַיֵּשׁ (יִרְמִיָּה ב) גִּפֶּן נִכְרִיָּה בֵּת אֵל נִכְר. מִשּׁוּם כִּף כְּתוּב גִּפֶּן זֹאת, אוֹתָהּ שְׁנֹקְרָאֵת כֹּלָה זָרַע אֲמַת. שׁוֹרֵק - אֵלֹה יִשְׂרָאֵל שְׂיוּצָאִים מִהַגִּפֶּן הַזֶּה. כְּשֶׁחֲטָאוּ יִשְׂרָאֵל וַעֲזָבוּ אֶת הַגִּפֶּן הַזֶּה, מֵה כְּתוּב? כִּי מִגִּפֶּן סְדוּם גִּפְנָם וְגו', וְלִכֵּן יֵשׁ גִּפֶּן וַיֵּשׁ גִּפֶּן.

רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק הֵיוּ הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יִצְחָק, גִּלְף בְּשֹׁדֵה הַזֶּה, שֶׁהוּא דֶרֶךְ יוֹתֵר יִשְׂרָאֵל. הֲלִכּוּ. עַד שֶׁהֲלִכּוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּתוּב (מְשָׁלִי לא) לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשְׁלַג כִּי כָל בֵּיתָהּ לְבַשׁ שָׁנִים. פְּסוּק זֶה רַבִּי חֲזַקְיָה חִבְרָנִי בָּאֵר בּוֹ, שְׂאֲמַר, דִּין הַרְשָׁעִים בְּגִיחָנָם שָׁנִים עֶשֶׂר חֹדֶשׁ, חֲצִי מֵהֶם בַּחֲמָה וְחֲצִי מֵהֶם בְּשִׁלְג.

הִבְשִׁילוּ אֲשַׁפְּלוֹתֶיהָ עֲנָבִים, לְנִטְרָא כְּהוּ יַיִן דְּמִנְטְרָא.

חֲמִי כְּמָה חֲמָא הֵהוּא רָשָׁע. מֵה כְּתִיב, (בראשית מ) וְכֹס פְּרָעָה בְּיַדִּי וְאָקַח אֶת הָעֲנָבִים וְאֶשְׁחַט אוֹתָם. הֲכָא חֲמָא הֵהוּא כֹּס תְּרַעְלָה, יִנְקָא דְבֵי דִינָא, דְּנִפְיָק מֵאִינוּן עֲנָבִים דְּאִתִּייהִב לַפְּרָעָה וְשָׂתִי לִיָּה, כְּמָה דְּהוּה בְּגִינֵיהוּן דִּישְׂרָאֵל. כִּיּוֹן דְּשָׁמַע יוֹסֵף דָּא, חֲדִי, וַיֵּדַע מְלָה דְקָשׁוּט בְּהֵאִי חֲלָמָא. בְּגִינֵי כִף פֶּשֶׁר לִיָּה חֲלָמָא לְטַב, עַל דְּבִשְׂר לִיָּה לְיוֹסֵף בְּהֵאִי.

תָּא חֲזִי, אֶסְרִי לְגִפֶּן עִירָה, דְּאִתְּכַפְּיִין תַּחַת הַיֵּה גִפֶּן כֹּל אִינוּן חֲלָלוֹת תְּקִיפִין דְּעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוּדָה זָרָה, כְּדָאֲמַרְנוּ, בְּגִין הַיֵּה גִפֶּן, אִתְּקַשֶׁר וְאִתְּכַפְּיָא הֵהוּא חֲלָלָא דְּלֵהוּן. וְאִתְּמַר.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, אִית גִּפֶּן, וְאִית גִּפֶּן. אִית גִּפֶּן קְדִישָׁא עֲלָאָה, וְאִית גִּפֶּן דְּאֶקְרִי, (דְּבָרִים לב) גִּפֶּן סְדוּם, וְאִית (יִרְמִיָּה ב) גִּפֶּן נִכְרִיָּה בֵּת אֵל נִכְר. בְּגִין כִּף כְּתִיב גִּפֶּן זֹאת, הֵהוּא דְּאֶקְרִי כֹלָה זָרַע אֲמַת. שׁוֹרֵק אֵלֹה יִשְׂרָאֵל, דְּנִפְיָק מֵהֵאִי גִפֶּן. כִּד חֲבֹו יִשְׂרָאֵל, וְשִׁבְקוּ לְהֵאִי גִפֶּן, מֵה כְּתִיב, כִּי מִגִּפֶּן סְדוּם גִּפְנָם וְגו'. וְכִיּוֹן כִּף אִית גִּפֶּן וְאִית גִּפֶּן.

רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יִצְחָק הֵיוּ אֲזֵלִי בְּאֶרְחָא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי יִצְחָק, נִיזִיל בְּהֵאִי חֲקֵל, דְּהוּא אֶרְחַ מִישְׂר יִתִּיר. אֲזֵלוּ. עַד דְּהוּוּ אֲזֵלִי, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כְּתִיב, (מְשָׁלִי לא) לֹא תִירָא לְבֵיתָהּ מִשְׁלַג כִּי כָל בֵּיתָהּ לְבֹוֶשׁ שָׁנִים. הַיֵּה קָרָא, רַבִּי חֲזַקְיָה חִבְרָנָא אוֹקִים בֵּיה. דְּאָמַר, דִּינָא דְּחִיבֵי דְּגִיחָנָם תְּרִיסֵר יֶרְחִין, פִּלְגָא מְנִייהוּ בַּחֲמָה וּפִלְגָא מְנִייהוּ בַּתְּלָגָא.